

Hálózatok, regionális rendszerek

01/067

BUNINA, E.G.: Informacionno-bibliotečnye resursy Evrejskoj avtonomnoj oblasti dljá obsluživaniâ pol'zovatelej drugih regionov i stran = Naučn.Teh.Bibl. 2000. 5.no. 46-51.p.

Az oroszországi Zsidó Autonóm Terület információs-könyvtári állománya más régiók és országok használói számára

Egyházi könyvtár; Nemzetiségi olvasó; Regionális könyvtár

A cikk zöme a Zsidó Autonóm Terület (a továbbiakban: ZSAT) létrejöttének előzményeivel és történetével foglalkozik. Mint ilyen elmondja, hogy a cári Oroszország 2,2 millió zsidó állampolgára gyakorlatilag számkivetett volt a törzslakosság közepete. Ezért sokan üdvözölték közülük a forradalmat, amely 1921-ben valóban foglalkozni is kezdett a zsidóság problémáinak megoldásával. Előbb (1924 és 1926 között) a Krim félszigeten, Ukrajnában, Sztavropol, Szmolenszk és Pszkov környékén akartak mezőgazdasággal foglalkozó zsidó telepeket létrehozni, majd amikor ez (szabad földterület és a helyi lakosság pozitív hozzáállásának hiányában) kudarcba fulladt, az Amur déli régiójában jelölték ki a szovjet zsidóság letelepítésének helyét.

Ide 1928 májusában érkeztek az első telepések, sőt nemcsak a Szovjetunióból, hanem külföldről is (kb. hétszázan). A szibériai vasút Tyihonka állomása lett az új régió központja. Belőle fejlődött ki a mai Birobidzsán.

1928 és 1933 között 22,3 ezer telepés érkezett a területre, bár különféle (élelmezési és éghajlati) nehézségek miatt korántsem tartott ki mindenki. Ennek ellenére a helyzet viszonylag gyorsan konszolidálódott (iskolák nyíltak, újságok jelentek meg, kórházak létesültek, kiépült a rádiózás és a távbeszélő szolgálat), úgyhogy az addig birobidszáni nemzetiségi járásként emlegetett közigazgatási egység 1934. május 7-én elnyerte a ZSAT státuszát.

A sztálini elnyomás a második világháború előtt és után a ZSAT-ot sem kímélte meg: főleg az értelmiséget érték súlyos veszteségek. 1960 és 1980 között azonban ismét megindult a fejlődés, de immár nem zsidó nemzetiségű állampolgárokkal. A ZSAT lakossága fogyni kezdett. 1992-ben 221,5 ezer lakosa volt, 1998-ban pedig már csak 205,1 ezer lakosa. Sokan költöztek délibb régiókba, illetve Izraelbe.

A 90-es évek azonban eredményeket is hoztak. 1990-ben nyílt meg Birobidzsánban a Nemzetiségi Képzési Problémák Intézetének zsidó fiókja, amely a zsidó közoktatás koncepcionális és módszertani kérdéseit van hivatva megoldani. 1991 folyamán a tudományos akadémia távol-keleti tagozata itt rendezte be a Regionális Problémák Komplex Elemzésének Intézetét. Ez a 18 szakágban érdekelt intézet a ZSAK kormányával együtt menedzseli a tudományos projekteket és a kézikönyvek-szótárak kiadását. Ennek az intézetnek keretében működik a ZSAK vezető szakkönyvtára és információs központja. Gondozásában kulturális, művészeti, gazdasági és szervezeti adatbázisok állnak a bel- és külföldi kutatók-érdeklődők rendelkezésére. Belőlük naprakész információkhoz lehet hozzájutni.

Örvendetes az is, hogy 1998-ban megnyílt az Eurázsia Alap helyi kirendeltsége. Ez lényegesen haté-

konyvabbá teszi a kutatások-felmérések támogatását. Ugyancsak sokat segített a ZSAK szakembereinek a Nyílt Társadalom Intézete.

(Futala Tibor)

Lásd még 17, 38, 50-53, 58, 71, 93, 98, 107

Orvostudományi tájékoztatás

01/068

RAO, Siriginidi Subba: Health care information resources over the Internet and their utilization in India = Sci.Technol.Libr. 18.vol. 2000. 4.no. 65-82.p.

Egészségügyi információk az interneten, és használatuk Indiában

Gépi információkeresés; Számítógép-hálózat; Tájékoztatás -egészségügyi

[A forrás-folyóirat az alábbi címen szerezhető be: HAWORTH DOCUMENT DELIVERY CENTER, Haworth Press, Inc., 10 Alice Street, Binghamton, N. Y. 13904]

A cikk bemutatja az egészségügyi információk mennyiségi növekedését, és az információs technológiának a terjesztésükre gyakorolt hatását. Egészségügyi példákon tárgyalja a különféle keresési eszközöket (pl. FTP, hálózati terminál, Gopher, Archie, World Wide Web, böngészők, keresőgépek, kalauzok, e-posta jegyzékek). Válogatott jegyzéket közöl speciális orvosi webhelyekről, nemzetközi folyóiratokról és indiai honlapokról. Következtésként megállapítja, hogy Indiának megvannak az erőforrásai ahhoz, hogy egyre több webhelyet készítsen, és az internet forradalmasítani fogja az egészségügyi információk terjesztését Indiában.

(Autoref. alapján)

Lásd még 105

Oktatás információellátása

01/069

COOPER, Jean L.: A model for library support of distance education in the USA = Interlend.Doc.Supply. 28.vol. 2000. 3.no. 123-131.p. Bibliogr.

Egyesült Államok: a távoktatás könyvtári támogatásának egy modellje

Egyetemi könyvtár; Oktatás információellátása; Számítógép-hálózat; Távoktatás

A távoktatás csak az elmúlt néhány évben kezdett népszerűvé válni az Egyesült Államokban, különösen a posztgraduális képzésben. Ennek következtében az amerikai főiskolák és egyetemek megkezdtek a „házon kívüli” kurzusok szervezését, különös figyelmet fordítva e programok logisztikai és módszertani követelményeinek kielégítésére. Kevesebb figyelmet fordítottak viszont az ilyen programok információellátására. A jelen cikk az University of Virginia könyvtárának és továbbképzési részlegének (UVA Division of Continuing Education) együttműködését tárgyalja a távoktatás hallgatóinak könyvtári szolgáltatásokkal való ellátására.

(Autoref.)

01/070

ELLISON, John W.: Distance learning for today's librarian = Libr.Rev. 49.vol. 2000. 5.no. 240-242.p.

Res. német és francia nyelven

A könyvtáros szerepe a távoktatás információigényének kielégítésében

Szakirodalmi ellátottság; Távoktatás

A távtanulás vagy a távoktatás jelenségével manapság a legváltozatosabb környezetben lehet találkozni. Távtanulás – a legegyszerűbben kifejezve – az oktatás oly módon történő megszervezése és lefoly-

tatása, amely nem kívánja meg, hogy a tanuló az oktató mellett vagy közelében legyen.

A távoktatás történhet szinkron és aszinkron módon. Az első esetben a tanítás televízión, rádión, interaktív videón vagy online interneten folyik, a második esetben a tanuló saját ütemterve szerint. A két módszer kombinálva is alkalmazható. Pl.: a tanfolyamot egy televíziós stúdióban tartják a résztvevők egy csoportja előtt. Ugyanakkor az adást meghatározott pontokra ISDN vonalak viszik el további tanulókhöz. Ugyanezt a tanfolyamot mások egy web hirdetőtáblán keresztül kapják meg a jegyzetekkel együtt, s mód van az oktatóval is interaktív kapcsolatra lépni. A tanulóknak online konzultációs lehetőségük is van egy meghatározott időben, hetenként egyszer vagy kétszer. A módszerek tovább bővíthetők és kombinálhatók: audioklipek, CD-ROM-ok, online vizsgák és kiértékelések, saját számítógép segítségével valós időben részt venni egy internetes kurzuson stb. Az egyes tanfolyamok számára külön digitális könyvtárak állíthatók össze, amelyeket a hallgatók lehívhatnak a maguk gépére. Lehetséggé vált, hogy a távoktatás 100%-osan távtanulás formájában folyjék.

A távoktatás ennek ellenére még mindig a kezdet kezdetén tart. Az oktatók egyelőre még kísérleteznek a legalkalmasabb módszerek kifejlesztésével. A technológia előbbre tart, mint az oktatás módszertana.

A könyvtárak olyan feladatokkal találják magukat szemben a távtanulók forrásokkal való ellátásában, amilyenekkel soha korábban. Elszigetelt közösségek kis könyvtárainak kell közvetlen hozzáférést nyújtaniuk a tanulmányokhoz szükséges forrásokhoz. Igaz ugyan, hogy az oktató szervezeteknek kell gondoskodniuk mind a források rendelkezésre bocsátásáról, mind pedig a hozzáférés lehetőségéről, de az adott közösség könyvtára nem függetlenítheti magát a konkrétan jelentkező igényektől. Nem lenne bölcs döntés a helyi könyvtártól, ha elhárítaná

magától ezt a feladatot, miközben az adófizetőktől nagyobb támogatást vár el.

Sok távoktató szervezet távoktatási könyvtárost alkalmaz, mások terjedelmes távoktatási könyvtárat kínálnak fel a weben, folyóiratok indexeit, sőt cikkeiket bocsátják rendelkezésre a tanulóknak, megszervezik a könyvtárközi kölcsönzést, s a szükséges anyagot a hallgatók otthonaiba juttatják el faxon, postán, interneten.

A távoktatás és -tanulás problémájával minden könyvtárban találkozik a könyvtáros. Ezért a könyvtárosnak – dolgozzék bármilyen típusú könyvtárban is – pontosan fel kell mérnie az ebből adódó igényeket. Nem elegendő pusztán az információs igényeket önkényesen megállapítani, hanem tisztázni kell, milyen formában és milyen szinten kell őket kielégíteni.

A távtanulók tényleges igényeinek megismeréséhez a legjobb út, ha a könyvtáros maga is részt vesz a távoktatásban. Élni kell azokkal a továbbképzési lehetőségekkel, amelyeket az új technológiák nyújtanak.

(Papp István)

Egyéb tájékoztatósi rendszerek

01/071

SPERBER, Wolfram – DALITZ, Wolfgang: Portale, Search Engines und Math-Net = NFD Inf. 51.Jg. 2000. 6.no. 359-363.p.

Res. angol nyelven

Portálok, keresőgépek és a Math-Net

Elektronikus publikáció; Gépi dokumentumleírás; Online információkeresés; Számítógép-hálózat; Tájékoztató -matematikai

A Math-Net matematikusok számára készült információs és kommunikációs rendszer. Személyek és

intézmények önkéntes hozzájárulásán alapszik. Az információkat általában helyi szervereken bocsátják rendelkezésre, de a dokumentumokat és szervereket egységesítés céljából összevonják; e célból a Math-Net ajánlások és szabványok kifejlesztésével is foglalkozik. A helyi információkat összegyűjtik, összegzik, és automatikusan indexelik. Ezek az indexek jelentik a Math-Net szolgáltatások alapját. A

Math-Net a világháló összes, matematikai információjára kiterjed. A rendszer több, mint egy szokásos keresőgép vagy kapu; teljes körű matematikai információs és kommunikációs rendszernek és publikációs eszköznek tekinthető.

(Autoref. alapján)

VEZETÉS, IRÁNYÍTÁS

Általános kérdések

01/072

BARTLETT, Chrystal: Supervisory communication and subordinate job satisfaction: The relationship between superiors' self-disclosure, offers of help, offers of cooperation, frequency of contact, trust and subordinates's job satisfaction = Public Libr.Q. 18.vol. 2000. 1.no. 9-30.p. Bibliogr.

A vezetők kommunikációs stílusának hatása a dolgozók elégedettségére

Felmérés [forma]; Kommunikáció -személyzetén belül; Munkahelyi légkör; Vezetés

[A forrás-folyóirat az alábbi címen szerezhető be: HAWORTH DOCUMENT DELIVERY CENTER, Haworth Press, Inc., 10 Alice Street, Binghamton, N. Y. 13904]

A tanulmány azt vizsgálta, hogy a vezetők ötféle kommunikációs viselkedése hogyan hat a beosztottak munkaköri elégedettségére. Az eredmények azt mutatják, hogy az öt közül négy (segítség felajánlá-

sa, együttműködés felajánlása, kapcsolatfelvétel gyakorisága és bizalom) lényegesen meghatározta a beosztottak elégedettségét. A személyes „kitárulkozás” általában nem befolyásolta az elégedettséget, de a feladatokhoz kapcsolódó vonatkozásai már hatással voltak rá.

(Autoref.)

01/073

EDWARDS, Catherine – WALTON, Graham: Change and conflict in the academic library = Libr.Manage. 21.vol. 2000. 1.no. 35-41.p. Bibliogr.

A változások és konfliktusok kezelése a brit felsőoktatási könyvtárban

Felsőoktatási könyvtár; Vezetés

A felsőoktatási könyvtárak gyorsabb változásokon mennek át, mint anyaintézményeik. A könyvtárak körül minden változik: a szolgáltatások, a technológia, a szervezeti konstrukciók, a birtoklási és hozzáférési politika, az érték-szemlélet stb. Ez az intenzív változási folyamat minden szinten konfliktusok